

School voor
systemische opleidingen

Narratieve Psychotherapie

Leergang 'Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie' 2018-2019

In narratieve systeemtherapie houden we ons bezig met de woorden, de zinnen, en de verhalen van onze cliënten. We worden geraakt door hetgeen verteld wordt en vaak gaat het om dominante overheersende verhalen waardoor de cliënten niet in staat zijn om ruimte te maken voor minder beperkende opvattingen over zichzelf en de ander. In therapie sluiten we aan bij deze beperkende verhalen en zoeken samen met de cliënten en het systeem naar betekenissen die openingen bieden voor een ander en beter perspectief.

Maar hoe zijn we hier toe gekomen? Wie waren de grondleggers van ons gedachtegoed. En wat van het gedachtegoed van deze denkers herkennen wij heden te dage in onze therapeutische praktijk?

In deze leergang word je verrast door het gedachtegoed van een aantal denkers die passen in een al lang bestaande traditie en ontdek je de wortels van dit denken. Het positioneert de narratieve psychotherapie in een hedendaags filosofisch kader.

De leergang biedt een kennismaking met de opvattingen van een aantal belangrijke hedendaagse denkers. Gedurende de leergang kom je te weten dat hedendaagse denkers aandacht zijn gaan besteden aan de verhouding van taal en werkelijkheid en dat zij ons voorstellen het zelf, onszelf, anders op te vatten dan we gewend zijn.

Tijdens de bijeenkomsten worden ook artikelen van therapeuten zoals Tom Andersen, Harlene Anderson, Jan Olthof, Peter Rober, Jasmina Sermijn en Michael White besproken die het gedachtegoed van de hedendaagse denkers al verwerkt hebben.

Het programma bestaat uit zes bijeenkomsten (bestaande uit een ochtend- en middagsessie, te houden op zaterdag) en ziet er als volgt uit:

- **Bijeenkomst 1 (24 november)**
Filosofie - van Plato tot Friedrich Nietzsche
- **Bijeenkomst 2 (15 december)**
Taalspelen en bestaan verstaan
Ludwig Wittgenstein II en Martin Heidegger
- **Bijeenkomst 3 (26 januari)**
Discours, deconstructie en gastvrijheid
Michel Foucault en Jacques Derrida
- **Bijeenkomst 4 (23 februari)**
Het zelf als rizomatisch van aard en het man-vrouw onderscheid
Gilles Deleuze, Luce Irigaray en Rosi Braidotti
- **Bijeenkomst 5 (23 maart)**
Ethiek en neurobiologie
Emmanuel Levinas en Antonio Damasio
- **Bijeenkomst 6 (27 april)**
Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie
Peter Bieri en Jan Olthof

Praktische informatie

(A)

De bijeenkomsten vinden plaats in '**Het Schooltje**' in Bunde. Het is voor mensen die van ver komen mogelijk te overnachten in een leuk en betaalbaar hotelletje.

(B)

De leergang wordt gegeven door de filosoof **Jan Flameling** – zie: www.janflameling.nl. Tijdens de bijeenkomsten zullen leden van de 'Bende van Bunde': **Nico van der Molen, Jan Olthof en Ineke Rood** in hun functie als opleiders systeemtherapie de verbinding leggen tussen de filosofische opvattingen en de praktijk van de systeemtherapie.

(C)

Voor leden van de NVRG levert deelname aan de leergang **36 accreditatiepunten** op. De bijeenkomsten kunnen echter ook los van elkaar gevolgd worden (en leveren voor NVRG-leden dan 6 accreditatiepunten op).

De leergang kan ook door mensen uit andere werkvelden worden gevolgd. Zo deden het afgelopen jaar mensen mee die werkzaam waren in het onderwijs, de gezondheidszorg en het organisatieadvies.

(D)

Deelname aan de opleiding '*Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie*' kost **750 euro** (incl. reader en lunch).

[Deelname aan één bijeenkomst kost 160 euro.]

Meer informatie

<http://www.schoolvoorsystemischeopleidingen.nl> of:
06-18050855.

Aanmelding

Je kunt je aanmelden voor de leergang door jouw persoonsgegevens, cv en motivatie voor deelname aan deze cursus te mailen naar de opleidingscoördinator: **Mariëlle Gelissen**
email: info@schoolvoorsystemischeopleidingen.nl

Leergang 'Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie'

Programma 2018-2019

Bijeenkomst 1

Filosofie - van Plato tot Friedrich Nietzsche

Op de eerste bijeenkomst van de *Leergang: Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* volgen we in vogelvlucht de ontwikkelingen in de Westerse wijsbegeerte (van Plato tot Friedrich Nietzsche).

We komen te weten hoe in de Oudheid filosofie werd opgevat als 'politicologisch project', dat Plato de mens opvatte als lichaam en ziel, dat kennisverwerving een kwestie was van door woorden van de meester de waarheid herinneren respectievelijk van schouwen van de waarheid door reiniging van de ziel.

We komen ook te weten hoe in de moderne tijd filosofie werd opgevat als epistemologisch project, dat René Descartes verantwoordelijk is voor de 'uitvinding' van de geest en van de mens als 'ik denk', dat kennisverwerving een kwestie van mentaal constructivisme.

Tot slot komen we te weten dat Friedrich Nietzsche filosofie opvatte als een esthetisch-ethisch project en de mens als een kunstzinnig scheppend wezen dat als enkeling krachtig in het leven hoort te staan. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de eventuele implicaties van de opvattingen van Plato, Descartes en Nietzsche voor de therapeutische praktijk.

Bijeenkomst 2

Taalspelen en bestaan verstaan

Ludwig Wittgenstein II en Martin Heidegger

In het tweede weekeinde van de *Leergang Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* maken we kennis met de opvattingen van de twee 'reuzen' van de Westerse filosofie van de twintigste eeuw Ludwig Wittgenstein en Martin Heidegger. Wittgenstein is verantwoordelijk voor de 'linguistic turn' in de Westerse filosofie. Filosofie wordt door hem opgevat als taalanalyse. In zijn boek *Filosofische Onderzoekingen* toont hij dat de betekenis van woorden ontstaat tijdens het gebruik, dat wij deelnemen aan taalspelen, dat het gebruik van taal dan ook (spel)regelgeleid is. Heidegger vat filosofie op als zijnsverstaan. In zijn boek *Zijn en tijd* stelt hij voor het zelf op te vatten als 'erzijn' (*Dasein*), biedt hij een analyse van ons bestaan als relationeel en temporeel van

aard en roept hij op het bestaan vorm te geven vanuit het besef dat je in betrekkingen bent en een gevoel van betrokkenheid. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de implicaties van de opvattingen van Wittgenstein en Heidegger voor de therapeutische praktijk.

Bijeenkomst 3

Discours, deconstructie en gastvrijheid

Michel Foucault en Jacques Derrida

In het derde weekeinde van de *Leergang Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* maken we kennis met de opvattingen van Michel Foucault en Jacques Derrida. Foucault laat zien dat elke gespreksgemeenschap een orde van spreken (*discours*) kent – een samenhang van krachtenveld en heersende opvattingen die met behulp van een aantal procedures in stand wordt gehouden. Derrida toont aan dat het Westerse denken een bepaalde conceptuele constructie kent – in hiërarchisch gestructureerde binaire opposities. De analyse van het 'discours' maakt echter ook een verandering mogelijk, de analyse van de constructie van ons denken maakt ook deconstructie mogelijk. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de implicaties van de opvattingen van Foucault en Derrida voor de therapeutische praktijk.

Bijeenkomst 4

Het zelf als rizomatisch van aard en het man-vrouw onderscheid

Gilles Deleuze, Luce Irigaray en Rosi Braidotti

In het vierde weekeinde van de *Leergang Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* maken we kennis met de opvattingen van Gilles Deleuze, Luce Irigaray en Rosi Braidotti. Deleuze omschrijft filosofie als de creatie van concepten en stelt voor het zelf op te vatten als rizomatisch van aard. Irigaray maakt duidelijk dat het man-vrouw onderscheid een door het 'discours' bepaalde conceptuele constructie is die de seksuele differentie niet erkent. Braidotti maakt gebruik van de opvattingen van Deleuze en Irigaray om voor te stellen zowel het denken als het zelf een nomadisch karakter te laten krijgen. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de implicaties van de opvattingen van Deleuze, Irigaray en Braidotti voor de therapeutische praktijk.

Bijeenkomst 5

Ethiek en neurobiologie

Emmanuel Levinas en Antonio Damasio

In het vijfde weekeinde van de *Leergang Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* maken we kennis met de opvattingen van Emmanuel Levinas en Antonio Damasio. Levinas stelt dat – anders dan tot nu toe gebruikelijk – ethiek heteronomie als grondbeginsel zou moeten hebben, dat elke handelingssituatie een ethische dimensie heeft en dat je in staat bent – door te luisteren naar het gelaat van de Ander – te doen wat de ander vraagt. Damasio toont aan dat wij – op basis van hersen- en zenuwstelselcapaciteit – in staat zijn in handelingssituaties te voelen wat er gaande is en wat er van ons gevraagd wordt. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de implicaties van de opvattingen van Levinas en Damasio voor de therapeutische praktijk.

Bijeenkomst 6

Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie

Peter Bieri en Jan Olthof

In het zesde weekeinde van de *Leergang Hedendaagse filosofie en narratieve systeemtherapie* maken we kennis met de opvattingen van Peter Bieri, Tom Andersen, John Shotter en Jan Olthof. Bieri omschrijft de therapeutische praktijk als een praktijk van toe-eigening van de wil waarin door articulatie, begrijpen en beoordeling van de wil de speelruimte van de cliënt om te kiezen vergroot wordt. Shotter vat de therapeutische praktijk op als “a dialogically-structured process, enacted by living bodies in spontaneously responsive contact with each other” en Olthof stelt voor de praktijk al een vorm van door diagonaliteit gekenmerkte oefenpraktijk te zien waarin therapeut en cliënt hun verhalen uitwisselen en samen weven. Gedurende het weekeinde bespreken we vanzelfsprekend de implicaties van de opvattingen van Bieri, Andersen, Shotter en Olthof voor de therapeutische praktijk.